

Dinar col·loqui: què és la prospectiva?

Transcripció dels escenaris de futur.
Programa 'El dia de demà'

"El dia de demà"

En aquest document es recull la transcripció dels escenaris de futur proposats per en Jordi Serra del Pino, director de recerca del [Center for Postnormal Policies & Future Studies](#) i col·laborador del PEMB, elaborats en el marc del programa sobre prospectiva "El dia de demà". Es tracta d'una producció audiovisual d'UNDATIA Comunicació, dirigida per Josep Puigbó, i presentada per ell mateix i Anna Bonet. Consta de 13 capítols en els que es tracta l'evolució futura de diferents àmbits temàtics, amb aportacions d'experts en cada tema i una tertúlia que reflecteix les primeres impressions de tres ciutadans de diferents edats quan coneixen les previsions de futur sobre el tema en qüestió. El programa s'ha emès per primera vegada pel Canal 33 de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, entre l'1 de maig i el 24 de juliol de 2017. Actualment es repeteix per TV3 i està disponible al [web](#) de TV3 a la carta.

Resum d'escenaris

El treball

Present estès

La guerra del treball. Segueix havent-hi una pèrdua de llocs de treball, una manca d'alternatives i, per tant, la conflictivitat social puja. En aquest escenari també veuríem la culminació de la devallada de la classe mitjana cap a la baixa; amb tot, aquest grup de persones se sentirien molt enganyats per un sistema que els acaba empobrint

Futur familiar

Treball dual. Explora aquest escenari que es pot veure en sèries com 'Star trek' en que les màquines fan tot tipus de feines desagradables, perilloses o avorrides, mentre que els humans ens dediquem a les tasques creatives, de lideratge o divertides. Ara bé, per a que això fos possible caldria que, ja des d'ara, consensuéssim quins han de ser els límits de l'automatització, tal i com algú ha apuntat prèviament en el programa

Futur impensat

Coexistència tecnohumana. En aquest cas, els humans no controlàriem el procés d'automatització i, per tant, podria arribar un dia en què les màquines ens ultrapassessin. En aquesta situació, si la feina dels humans ja no és necessària, quina podria ser la nostra tasca? Doncs potser ens podríem dedicar a fer aquelles tasques que, ja a hores d'ara, se'ns donen millor: com que som inquietos i curiosos, ens podríem dedicar a explorar, a crear, etc. En definitiva, a passar-nos-ho bé

Els humans

Present estès

Coexistència. Bàsicament, les coses es mantenen com ara: la tecnologia segueix evolucionant i seguim convivint amb ella però el més important és que segueix sense haver-hi un veritable debat sobre a on i com volem anar amb aquesta nova tecnologia

Futur familiar

Hibridació. En aquest cas sí que hi ha un debat sobre el desenvolupament tecnològic i la conclusió és que el futur passa per integrar aquesta tecnologia en la pròpia biologia i crear una nova raça transhumana

Futur impensat

Substitució. Explora la idea de Stephen Hawking de que justament ara és el moment més perillós de la història de la humanitat perquè estem posant les bases per a que una nova espècie artificial ens substitueixi. Si aquest és el cas i deixem d'estar al zenit de la cadena tròfica, aleshores, la nostra supervivència dependrà, precisament, de la benvolença d'aquesta nova espècie post-humana

Els diners

Present estès

Tants caps, tants diners. Aprofundeix en aquesta idea de la virtualització o digitalització del diner, però això es pot veure per part de molts ciutadans com una pèrdua de llibertat per tot el que suposa de monitorització i traçabilitat dels seus moviments. Per tant, això podria provocar l'aparició de noves monedes locals, digitals i criptomonedes, tot i que aquest fet també obriria la porta a noves oportunitats per a especuladors, elements de crim organitzat, etc., que podrien aprofitar-ho per a colpejar l'economia de països o sectors econòmics

Futur familiar

Banca Freemium. Seria la irrupció d'una banca que als usuaris els semblaria gratuïta perquè no cobraria pels seus serveis, però que en realitat es finançaria utilitzant i comercialitzant la informació que generen els mateixos usuaris, com de fet ja passa ara: quan l'usuari no és el client, acaba sent el producte

Futur impensat

Substitució. Què passaria si no hi haguessin diners ni hi haguessin bancs? L'escenari es fonamenta en la nostra capacitat de rebre i processar energia solar per a convertir-la en un element d'intercanvi. Això provocaria que, en primer lloc, tinguéssim totes les nostres necessitats cobertes i més; i, en segon lloc, que els serveis d'intermediació, els bancs i els diners, deixessin de ser necessaris

L'educació

Present estès

Mercat educatiu. L'educació segueix sent una fase i una activitat instrumental per aconseguir una bona feina en el futur. Els pares segueixen pressionats per oferir la millor educació als seus fills, i els joves seguirien pressionats per aconseguir els millors resultats

Futur familiar

Educats de sèrie. Enginyeria genètica oferint-nos la capacitat de néixer sabent ja tot el que s'ha de saber. Això provocaria la desaparició de molts idiomes i, segurament, també les figures del mestre i escola tal i com les coneixem ara

Futur impensat

Homo discens. En cas que l'educació ja no fos necessària perquè les màquines ens donessin tot el que necessitem. L'educació ja no és un mitjà, sinó un fi en sí mateix. Llavors ja no aprendríem per necessitat sinó per plaer, passant de l'homo sapiens a l'homo discens (l'home que aprèn)

Les malalties

Present estès

Salut a la carta. La medicina seguiria més enfocada a combatre la malaltia que no pas a preservar la salut. El mercat és un dels factors determinants en els escenaris de "present estès" i, si no hi ha demanda suficient, no hi ha investigació per a preservar la salut

Futur familiar

Prohibit estar malalt. Basat en la idea de que la tecnologia ens deslliura de la malaltia, fins i tot de fer-nos vells. Que nasquéssim tots biològicament perfectes i absolutament sans. Però seria un escenari que obriria un gran debat sobre si la salut pot estar per sobre de la llibertat personal

Futur impensat

Salut vulnerable. Si la malaltia desapareix fa que, com a espècie, siguem més vulnerables, perquè històricament les malalties ens han posat a prova i han obligat a la humanitat a evolucionar com a espècie. Si s'elimina la malaltia com a factor d'evolució, es posa en perill la mateixa espècie

La població

Present estès

Creixeu i multipliqueu-vos però menys. Es manté la tendència actual de creixement de la població tot i que més alentida. Amb tot, arribem als 10.000 milions de persones al planeta. Això sí, mantenint aquest procés de concentració de la riquesa en un grup reduït de persones mentre que la resta de la població es va empobrint progressivament

Futur familiar

El demà és petit. El planeta ja no pot sostenir la població de la terra. El deteriorament de la biosfera fa que sigui impossible continuar vivint en grans ciutats i la part de la població que sobreviu es veu obligada a viure en petites comunitats autosuficients. Una imatge de la societat similar a la que mostren pel·lícules com 'Mad Max', 'Waterworld', etc

Futur impensat

Menys és més. Es rebutja la vella idea de que el futur de les societats depèn de tenir més gent, i, per tant, es promou el decreixement de la població. S'intenta créixer en qualitat de vida i no en quantitat de vides. L'ideal seria que això fos per consens de tota la societat, però no es pot descartar que també fos per imposició de qui mana

Les dones

Present estès

Patriarcat subtil. El rebuig social a les formes més grolleres i violentes del masclisme augmenta, i això fa que el patriarcat es torni més subtil: que accepti incorporar mesures com reformes en el llenguatge però, per contra, mantenint determinades estructures de poder

Futur familiar

Humanitat andrògina. La humanitat abraçar l'ambigüitat sexual com a manera de fomentar la igualtat entre els gèneres. Tot i que, les diferències entre aquests s'han difuminat perquè n'han aparegut molts més

Futur impensat

Amazones 2.0. L'aportació dels homes a la reproducció humana ja no és necessària. Per tant, fa anys que no en neixen. La nova humanitat femenina ha aconseguit superar moltes de les desigualtats i diferències que afectaven la vella, posant els fonaments per a una nova societat molt més justa i pròspera

L'alimentació

Present estès

Necessitat o plaer. En el context d'una població creixent es potencia la generació d'una proteïna barata però de poc valor gastronòmic per alimentar la gent amb menys recursos. Mentre que, alhora, la cuina més sofisticada i plaent només queda a l'abast de la gent més benestant i, per tant, amb forts contrastos socials

Futur familiar

Prêt-à-manger. El desplegament dels aliments sintètics, combinat amb la nova generació d'impressores 3D fa possible preparar plats que no només són sofisticats i saborosos, sinó que a més a més s'ajusten a les necessitats nutricionals de cada persona. Són situacions ja vistes en ficcions com 'Els Supersonics (The Jetsons)' o 'Star Trek'

Futur impensat

Menjar social. Els humans hem aconseguit obtenir la major part de l'energia que necessitem directament del sol. Per tant, ja no necessitem menjar amb la freqüència amb la que ho fèiem abans. Però, tot i així, ho continuem fent perquè és una bona ocasió per a socialitzar amb altres persones

L'energia

Present estès

Crisi? Quina crisi?. Continua el creixement, perquè s'espera que això permeti trobar les solucions tecnològiques als grans problemes de la humanitat

Futur familiar

Energia a mida. L'energia de fusió s'ha consolidat, s'han creat uns reactors a mida perquè tothom pugui generar l'energia que necessita, quan la necessita i on la necessita, similar al cotxe de Retorn al futur que tenia un petit reactor per funcionar

Futur impensat

Governança energètica. La humanitat pot accedir a una gran quantitat d'energia que es distribueix equitativament entre tots els ciutadans del planeta. Cadascú decideix com fer servir aquesta energia en diferents projectes econòmics, socials o polítics. Ara bé, sempre buscant la màxima harmonia entre les necessitats dels que ara viuen en el planeta i les properes generacions

La llengua

Present estès

Babel. Les llengües continuen sent camps de batalla on es dirimeixen lluites polítiques o econòmiques i la seva pervivència sovint depèn de qüestions que els seus parlants no poden controlar. Per altra banda, l'expansió de l'anglès no fa més que accelerar la seva degradació en una munió de parles que, paradoxalment, resulten cada cop més incomprensibles per als nadius anglesos

Futur familiar

Traducció "low-cost". Les Nacions Unides adopten el nou giny de Google per a permetre la traducció, i això marca un punt d'inflexió. Ja no hi ha llengües dominants perquè l'aparell és capaç de traduir més de 5.000 idiomes; això sí, a costa de simplificar-los

Futur impensat

Llenguatge binari. L'experimentació per a facilitar la connexió directe entre cervell i ordinadors dona pas als primers humans que poden comunicar i interactuar en llenguatge binari. Hi ha qui s'hi oposa, al·legant que això ens fa perdre el que ens fa realment humans. Però, gràcies a l'enginyeria genètica, ja neixen els primers nens sabent aquest idioma

La guerra

Present estès

Guerra postnormal. Situació estranya en la que, oficialment, hi ha molt poques guerres, però en canvi hi ha molts conflictes de diversa intensitat: econòmics, cibernètics, ecològics, informatius, i més, que només tenen una cosa en comú: qui més en pateix les conseqüències és la població civil

Futur familiar

Jocs de guerra. Finalment, s'ha imposat la tesi que només les màquines poden fer la guerra amb humanitat. Els conflictes d'avui dia semblen els antics videojocs, i, certament, s'ha minimitzat el nombre de baixes civils. Però, per contra, s'han delmat molts territoris i nombrosos països s'han empobrit per a poder mantenir l'esforç bèl·lic

Futur impensat

Conflictes racionals. Els avenços en enginyeria genètica i en hibridació amb intel·ligència artificial han permès que, per fi, siguem racionals. Això ens ha permès desenvolupar mecanismes no violents per a gestionar conflictes. Avui en dia les noves generacions no es poden creure que es fessin tantes guerres per a resoldre disputes

La família

Present estès

Fractura familiar. La gent rica es pot permetre accedir a tecnologies per a tasques de suport. Per tant, en el seu cas els vincles familiars es fonamenten només en l'afinitat. Per contra, la gent més pobre segueix depenent del parentiu per a poder fornir xarxes de suport mutu, per exemple, per a fer cangurs als nens. Així doncs, les desigualtats socials es mantenen i/o accentuen

Futur familiar

Reproducció regulada. Les famílies no són lliures per tenir fills, perquè es considera que la reproducció és massa important per a deixar-la en mans de les persones. Per això l'autoritat ha establert uns requisits força selectius per a tenir fills i només algunes persones poden fer-ho

Futur impensat

Ruleta genètica. Els dos principis que regeixen la societat són la sostenibilitat i la màxima diversitat. Per aconseguir-ho s'ha establert la quota màxima de naixements a l'any, i alhora s'ha desenvolupat una tecnologia que permet combinar l'ADN de múltiples progenitors. A més, guanyar la "ruleta" és el que et permet poder criar algun dels nens que neixen

La vellesa

Present estès

Desigualtats sèniors. La majoria de persones confiaven en els sistemes de pensions però aquests són incapaços d'atendre una demanda creixent. Per això, només les persones que van preveure la jubilació en l'aspecte econòmic, social i afectiu són els que gaudeixen d'una vellesa digna

Futur familiar

Imerso orbital. La xarxa de llars adaptades en òrbita o a la Lluna ofereix serveis de gran qualitat per a les persones grans. El fet de tenir menys gravetat o no tenir-ne millora la mobilitat dels avis i minimitza la probabilitat d'accidents. Però hi ha qui diu que només són residències híper-tecnificades ateses per robots

Futur impensat

Gerontocràcia. La primera generació allargada, conscient que el planeta no podria aguantar una població creixent capaç de viure centenars d'anys, va instaurar un sistema de control de natalitat per retenir el poder. Ara només neix 1 persona per cada 3 que moren, per poder arribar a una població estable de 5.000 milions de persones en un futur proper